

แนวทางการพัฒนาทักษะการพูดภาษาจีนเพื่อการสื่อสารเบื้องต้น Guidelines for Developing Chinese Speaking Skills for Basic Communication

อัญชลิกา ขันติ^{1*} สมเกียรติ อินทสิงห์² และ สุนทรี คนเที่ยง²

Anchalika Khanti Somkiart Intasing and Soontaree Konthieng

¹นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
(Curriculum and Instruction Faculty of Education, Chiang Mai University)

²คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (Faculty of Education, Chiang Mai University)

บทคัดย่อ

ปัจจุบันภาษาจีนถือได้ว่าเป็นภาษาต่างประเทศที่มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าภาษาอังกฤษเนื่องจากประเทศจีนมีการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจจนก้าวขึ้นมาเป็นมหาอำนาจไล่ตามสหรัฐอเมริกาและยุโรป สาเหตุที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ มีผู้ใช้ภาษาจีนอยู่ทั่วโลกหลายร้อยล้านคน เป็นผลทำให้การเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทยจะได้รับความนิยมเป็นอันดับสองรองจากภาษาอังกฤษ แต่ก็มีผู้เรียนภาษาจีนจำนวนมากประสบปัญหาในการเรียนภาษาจีน คือ ไม่สามารถสนทนา สื่อสารกับเจ้าของภาษาได้ หรือฟังไม่เข้าใจ ในความเป็นจริงแล้วการเรียนภาษาจีนให้ได้ผลดีนั้น จะอาศัยความรู้ความสามารถทางด้านคำศัพท์ ไวยากรณ์และโครงสร้างภาษาเพียงอย่างเดียวไม่สามารถช่วยให้ผู้เรียนใช้ภาษาจีนที่เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและสามารถสื่อสารกับเจ้าของภาษาได้ ดังนั้นในการเรียนการสอนภาษาจีน ผู้สอนควรเน้นความสามารถในการสื่อสารของผู้เรียนเป็นหลัก โดยการสอนให้ผู้เรียนเข้าใจถึงสถานการณ์ในการใช้ภาษา และการใช้ภาษาให้เหมาะสมตามสถานการณ์ต่างๆ สามารถเข้าใจวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาจึงจะทำให้ผู้เรียนสามารถสื่อสารได้ดีและทำให้ใช้ภาษาได้อย่างถูกต้อง การสอนควรเริ่มจากการฝึกพูด ฝึกสนทนาจากสถานการณ์จำลองใกล้ตัวที่พบในชีวิตประจำวัน นอกจากนั้นควรเปลี่ยนจากการท่องศัพท์เป็นคำๆ มาเป็นการท่องวลีหรือประโยคเพื่อช่วยให้สามารถพูดสนทนาภาษาจีนได้คล่องแคล่วยิ่งขึ้น การที่จะเรียนภาษาจีนให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ให้สามารถสนทนาสื่อสารเบื้องต้นได้นั้น ต้องอาศัยความร่วมมือกันทั้งผู้เรียนและผู้สอน โดยผู้เรียนต้องไขว่คว้าหาความรู้ใหม่ๆ มีการฝึกฝนในการพูดภาษาจีนอยู่เสมอ ส่วนผู้สอนควรสร้างแรงจูงใจในการเรียนภาษาจีน สร้างความน่าสนใจ และสอดแทรกวัฒนธรรมของประเทศจีนในเนื้อหาการเรียนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความคุ้นเคยในการสนทนากับเจ้าของภาษา ท้ายนี้หวังว่าบทความฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงและพัฒนาทักษะการพูดภาษาจีนเพื่อการสื่อสารเบื้องต้นให้ได้ผลดีมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ : แนวทางการพัฒนา ทักษะการพูดภาษาจีน การสื่อสารเบื้องต้น

Abstract

Nowadays, the Chinese language has become as important as the English language due to China rising as the major power in economics, coming after the United States and Europe. One of the main reasons is because of millions of Chinese speakers all over the world. It is not surprising that the Chinese language is taught widely in schools in Thailand, second only to English. However, there are many Chinese learners experiencing difficulties in learning Chinese is not able to talk Communicate with native speakers. I do not understand. In fact, learning Chinese effectively. I will use the vocabulary knowledge. Grammar and language structure only can't help learners learn Chinese effectively and communicate with native speakers. So, in Chinese teaching Teachers should focus on their ability to communicate. By teaching students to understand the situation in the language. And the language to suit the situation. Understand the culture of native speakers this will allow the learner to communicate well and to

use the correct language. Teaching should begin with speaking practice. Practice in the simulator near the body found in everyday life. Aside from that, instead of memorizing vocabulary word by word, they should memorize them in phrases or sentences in order to improve their conversational skills. To achieve the beginner-level Chinese communication skills, the learners and the teachers must cooperate. The learners should constantly do research and practice their speaking skill while the teachers should build up the learners' motivation, make the course more interesting, and familiarize the learners with Chinese culture. Lastly, the authors hope that this article would be helpful in developing better Chinese communication skills.

Keywords: Skill development, Chinese Speaking Skills, Basic communication

**Corresponding author, E-mail: aunjug@hotmail.com*

Received: 25 June 2018/Accepted: 17 January 2019/ / Published online: 30 April 2019

บทนำ

สาธารณรัฐประชาชนจีนเป็นประเทศที่กำลังเจริญรุดหน้าไปอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน และเป็นประเทศที่มีประวัติศาสตร์ยาวนานเป็นแหล่งอารยธรรมอันยิ่งใหญ่ของโลก ไม่มีปีที่ผ่านมามีบทบาทของประเทศไทยบนเวทีโลกชัดเจนมากขึ้นเรื่อยๆ ด้วยการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศจีนที่โตขึ้นอย่างรวดเร็วทำให้ปัจจุบันประเทศจีนจะแซงหน้าเป็นเจ้าเศรษฐกิจโลกแทนที่ประเทศยักษ์ใหญ่ออย่างสหรัฐอเมริกาในปี 2020 อย่างแน่นอน และมีแนวโน้มที่ประเทศจีนจะขยายบทบาทในประชาคมโลกอย่างต่อเนื่อง

ในปัจจุบันภาษาจีนถือได้ว่าเป็นภาษาต่างประเทศที่มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าภาษาอังกฤษ มีผู้ใช้ภาษาจีนอยู่ทั่วโลกประมาณ 1.3 พันล้านคน(Internet Eduzones, ม.ป.ป.) และได้รับความนิยมเป็นอันดับสองรองจากภาษาอังกฤษ และเป็น 1 ใน 6 ภาษาที่ใช้ในองค์กรสหประชาชาติ ประเทศจีนมีประชากรมากที่สุดเป็นอันดับหนึ่งของโลก มีคนจีนอาศัยอยู่ในประเทศต่างๆ ทั่วโลก มีมูลค่าการค้าการลงทุนระหว่างประเทศมากเป็นอันดับแรกของโลก รัฐบาลไทยและคนไทยจึงเห็นความสำคัญของภาษาจีนมากขึ้น นับตั้งแต่ไทยได้สถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตกับสาธารณรัฐประชาชนจีนเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ.2518 เป็นต้นมาทั้งสองประเทศมีความสัมพันธ์กันอย่างแน่นแฟ้นและยาวนาน ในทุกด้านทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ดำเนินด้วยดีมาตลอดส่งผลให้การค้าและการลงทุนระหว่างไทยจีนเพิ่มสูงขึ้นทำให้ความต้องการในตลาดแรงงานต่อผู้ที่มีความสามารถทางภาษาจีนสูงตาม ดังนั้นเพื่อส่งเสริมและเปิดโอกาสให้ชาวไทยได้ศึกษาภาษาจีน มีความสามารถในการใช้ภาษาจีนสื่อสารกับชาวจีนอย่างมีประสิทธิภาพและเพื่อส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาจีนให้แพร่หลายในประเทศไทยอันจะเป็นการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างทั้งสองประเทศให้กระชับยิ่งขึ้น รัฐบาลไทยจึงได้กำหนดนโยบายมุ่งสร้างสังคมฐานเศรษฐกิจซึ่งอาศัยภาษาจีนเป็นเครื่องมือในการสื่อสารตลอดจนเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย (การประชุมวิชาการระดับชาติครุศาสตร์, 2559 : 845) การศึกษาภาษาจีนกลางนั้นถือว่า มีประโยชน์อย่างยิ่ง ไม่เพียงแต่สามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารทั่วไปแล้ว เราสามารถใช้ภาษาเพื่อสร้างความเจริญก้าวหน้าในด้านต่างๆ ทั้งในระดับบุคคลและระดับประเทศ เช่น การศึกษาความรู้วิทยาการ การประกอบธุรกิจการค้าการลงทุน เทคโนโลยี การแพทย์ รวมทั้งวัฒนธรรมจีน นอกจากนี้ภาษาจีนยังสามารถเพิ่มโอกาสทางการทำงานและการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศอีกด้วย

สภาพการศึกษาภาษาจีนในประเทศไทย

ประเทศไทยมีการตื่นตัวในเรื่องการเรียนการสอนภาษาจีนมากขึ้นทุกขณะ ปัจจุบันมีการเปิดสอนภาษาจีนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลจนถึงอุดมศึกษา โดยเฉพาะในช่วง 5-10 ปีที่ผ่านมาได้มีการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาจีนให้เป็นวิชาเอกในระดับบัณฑิตและมหาบัณฑิตเพื่อรองรับความต้องการการใช้ภาษาจีนในประเทศไทยและสังคมโลก รัฐบาลให้การส่งเสริมมีนโยบายสนับสนุนการเรียนการสอนภาษาจีนเพื่อเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันของประเทศ ผลจากการดำเนินงานตามนโยบายของรัฐบาลในเรื่องการส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาจีนเป็นผลทำให้ผู้เรียนตั้งแต่ระดับประถมศึกษาถึงอุดมศึกษาที่สนใจเรียนภาษาจีนจำนวนกว่า 800,000 คน แต่ปัญหาที่พบคือมีครูผู้สอนไม่เพียงพอกับจำนวนผู้เรียนทำให้การเรียนการสอนไม่มีประสิทธิภาพ สิ่งที่สำคัญต้องจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและได้ผลสัมฤทธิ์ โดยการสอนแบบเข้มข้น ควรเรียนการฟังและการพูด ก่อนการอ่านและการเขียน เน้นการใช้ภาษาจีนเพื่อการสื่อสาร (จาตุรงค์ ฉายแสง, 2557) อย่างไรก็ตามการเรียนการสอนภาษาจีนจะสามารถประสบผลสำเร็จได้นั้นจะต้องอาศัยปัจจัยหลายอย่างที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะอย่างยิ่งคือ ครูผู้สอน หลักสูตร ตำรา สื่อการเรียนการสอน และการจัดการเรียนการสอน ในการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนนั้นครูผู้สอนมุ่งหวังให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อภาษาจีน สามารถใช้ภาษาจีนสื่อสารในสถานการณ์ต่างๆ

แสวงหาความรู้ ประกอบอาชีพและศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นรวมทั้งมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องราวและวัฒนธรรมอันหลากหลายของประชาคมโลก และสามารถถ่ายทอดความคิดและวัฒนธรรมไทยไปยังสังคมโลกได้อย่างสร้างสรรค์ การที่จะสามารถใช้ภาษาจีนเพื่อการสื่อสารได้นั้นจะต้องอาศัยทักษะพื้นฐานที่สำคัญของภาษาเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร แสดงความรู้สึก นึกคิดและการแสดงความคิดเห็น การแสดงความคิดรวบยอดและความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม ซึ่งทักษะพื้นฐานนี้ประกอบไปด้วยทักษะการฟัง การพูด การอ่านและการเขียน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553 : 2)

การสอนภาษาต่างประเทศเพื่อการสื่อสารเป้าหมายคือ การทำให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาที่เรียนหรือภาษาเป้าหมายสื่อสารได้ ทั้งนี้การจะทำเช่นนี้ได้จะต้องมีความรู้ในเรื่องของโครงสร้างทางภาษา ความรู้ในเรื่องของความหมาย และความเข้าใจในเรื่องของหน้าที่ของภาษาที่ใช้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ซึ่งผู้เรียนจะต้องเลือกรูปแบบของภาษาให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่ใช้ในการสื่อสาร ตามบริบททางสังคม ตลอดจนบทบาททางสังคมของผู้ร่วมสนทนาด้วย นอกจากการสอนที่เน้นหน้าที่ของภาษามากกว่ารูปแบบทางภาษาแล้ว ผู้เรียนยังต้องเรียนทักษะทั้งสิ้น คือพูด ฟัง อ่าน เขียน ไปพร้อมๆกันตั้งแต่เริ่มต้นอีกด้วย (Larsen-Freeman, 2000, pp.128-132) และวิธีการสอนโดยอาศัยการฟังและพูดเป็นการสอนที่มีวัตถุประสงค์ที่จะลอกเลียนลักษณะนิสัยในการพูดภาษาแรกมาใช้ในการเรียนภาษาที่สอง การสอนวิธีนี้จึงเริ่มต้นด้วยการพูดก่อน โดยยังไม่ให้ผู้เรียนเห็นรูปเขียนของภาษา ผู้เรียนจะต้องเลียนแบบเสียงผู้สอนจนสามารถฟังเข้าใจ แล้วจึงเริ่มการฝึกอ่านและเขียนได้รับการเน้นน้อยกว่าการฟังและพูด การเรียนเน้นให้มีการท่องจำบทสนทนา มีการฝึกอุปประโยคจนผู้เรียนสามารถใช้ภาษาได้อย่างถูกต้องโดยอัตโนมัติไม่ต้องหยุดคิด (อรุณี วิริยะจิตรรา, 2532 : 38)

วิธีการสอนภาษาจีนเพื่อการสื่อสาร

แนวคิดเกี่ยวกับการสอนภาษาจีนเพื่อการสื่อสาร (Communicative Language Teaching) จุดมุ่งหมายของวิธีสอนภาษาจีนเพื่อการสื่อสาร คือ มุ่งให้ผู้เรียนใช้ภาษาที่เรียนในการสื่อสารทำความเข้าใจระหว่างกัน และคนส่วนใหญ่มีความเชื่อว่าถ้าผู้เรียนมีความรู้เกี่ยวกับโครงสร้างทางภาษาและคำศัพท์แล้วจะสามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้ แต่ข้อเท็จจริงแล้วพบว่าถึงแม้ผู้เรียนจะเรียนรู้โครงสร้างของภาษาต่างประเทศมาแล้วเป็นอย่างดีก็ยังไม่สามารถพูดคุยหรือสื่อสารกับชาวต่างประเทศ หรือจะใช้ได้บ้างก็จะใช้ภาษาในลักษณะที่เจ้าของภาษาไม่ใช้กัน แม้จะเป็นภาษาที่ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ ด้วยเหตุนี้ภาษาศาสตร์และผู้ที่เกี่ยวข้องกับ การเรียนการสอนภาษาต่างประเทศจึงได้พัฒนาแนวคิดเกี่ยวกับการสอนภาษา ต่างประเทศเพื่อการสื่อสารขึ้น สมิตรา อังวัฒนกุล (2540 : 17-21) กล่าวถึงการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารว่าการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารเป็นแนวคิดที่เกิดจากความตระหนักถึงความจริงที่ว่าความรู้ความสามารถทางด้านศัพท์ ไวยากรณ์ และโครงสร้างทางภาษาเพียงอย่างเดียว ไม่สามารถช่วยให้ผู้เรียนใช้ภาษาที่เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสมในการสื่อสารกับผู้อื่น การใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร เป็นการใช้ภาษาระหว่างผู้รับสารและผู้ส่งสาร ปัจจุบันเป็นที่ยอมรับว่าวิธีสอนที่ทำให้ผู้เรียนสามารถนำภาษาไปใช้ในการสื่อสารได้จริง (Actual Communication) ได้แก่ วิธีการสอนตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (The Communicative Approach) เนื่องจากจุดมุ่งหมายหลักของวิธีการสอนดังกล่าวเน้นความสามารถในการสื่อสาร (Communicative Competence) ของผู้เรียนสอดคล้องกับ แสงระวี ดอนแก้วบัว (2558 : 131) ที่ว่าการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารให้ได้อย่างแท้จริงนั้นไม่ได้อาศัยความรู้ความเข้าใจในเรื่องตัวเนื้อหาภาษา กฎเกณฑ์ไวยากรณ์ ศัพท์ที่ดีพอแต่เพียงอย่างเดียว นั้น แต่นักเรียนต้องเข้าใจถึงสถานการณ์ในการใช้ภาษา หน้าที่ในการใช้ภาษาให้เหมาะสมตามกาลเทศะ และเป็นที่ยอมรับของสังคมด้วย โดยท้ายสุดเป้าหมายของการเรียนการสอนภาษาจีนเป็นภาษาที่สองคือ การฝึกให้ผู้เรียนมีความสามารถในการใช้ภาษาจีนในการสื่อสาร และให้บรรลุผลการเรียนรู้ที่ดีที่สุดในเวลาที่สุด (Zhao, 2008, 94)สอดคล้องกับ (Zhou jian , 2007, 8) การเรียนภาษาเพื่อการสื่อสาร นอกจากเรียนรู้ ภาษา โครงสร้าง กฎ ไวยากรณ์ แล้วการเรียนรู้และเข้าใจวัฒนธรรมของภาษาสำคัญที่สุด การเรียนรู้ภาษาที่จำเป็นต้องทำความเข้าใจกับวัฒนธรรมของประเทศเจ้าของภาษา เพราะการเรียนรู้วัฒนธรรมช่วยให้เราเข้าใจบริบทวัฒนธรรม บริบทภาษา ทำให้สื่อสารได้ดีและใช้ภาษาได้อย่างถูกต้อง

ทักษะการพูดเพื่อการสื่อสาร

การพูดเป็นการติดต่อสื่อสารระหว่างมนุษย์ด้วยการใช้เสียง ภาษาและท่าทางเพื่อถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดและเข้าใจจากผู้พูดไปสู่ผู้ฟัง เป็นกระบวนการที่ไม่ได้ดำเนินไปตามระเบียบแบบแผนที่กำหนดไว้ หรืออาจกล่าวได้ว่าการพูดเป็นกระบวนการใส่ความหมายเกิดขึ้นควบคู่กับการฟังซึ่งเป็นกระบวนการแปลความหมาย (สุภัทรา อักษรานุเคราะห์, 2532, : 53)

การพูดเป็นทักษะที่สำคัญในการสื่อสารและเป็นทักษะพื้นฐานของการเรียนรู้ทักษะอื่นเช่นเช่นเดียวกับการฟัง เป็นการกล่าวออกเสียงเป็นถ้อยคำ วลี หรือประโยค รวมถึงการใช้กิริยาท่าทางเพื่อถ่ายทอดความคิด ความเข้าใจ ความรู้สึกและความต้องการของผู้พูดให้ผู้ฟังได้รับรู้และเกิดการตอบสนอง (สมิตรา อังวัฒนกุล, 2540 : 167) โดยในการพูดนั้น ผู้พูดจะต้องเข้าใจในสิ่งที่ตนเองพูดและรู้จักเลือกใช้ถ้อยคำสำนวนภาษาที่ถูกต้องและเป็นที่ยอมรับของเจ้าของภาษาด้วย การพูดเพื่อการสื่อสารเป็นกระบวนการสองทิศทางและ

เกี่ยวข้องกับการฟังโดยตรง โดยผู้พูดเป็นผู้ส่งข้อมูลให้กับผู้ฟังซึ่งต้องตีความและทำความเข้าใจข้อมูลและตอบสนอง มีการแลกเปลี่ยนบทบาทกันเป็นผู้พูดและผู้ฟังอย่างต่อเนื่อง ผู้พูดจะต้องมีความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อทำให้ผู้ฟังเข้าใจได้ (Byrne, 1979 : 8)

วิธีการสอนทักษะการพูด

ทักษะการพูดเป็นทักษะด้านการแสดงออก (Productive Skill) ซึ่งนอกจากผู้พูดจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับภาษาและสิ่งที่พูดแล้ว ผู้พูดยังจำเป็นต้องได้รับการฝึกเพื่อให้พูดสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการฝึกพูดภาษาต่างประเทศด้วยแล้ว จำเป็นต้องใช้ระยะเวลาในการฝึก ต้องอาศัยแรงจูงใจและความถนัดของผู้เรียน รวมทั้งสภาพการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียนด้วย การสอนพูดที่ดีต้องใช้ภาษาที่พบจริงในชีวิตประจำวัน และขั้นตอนการฝึกพูดเบื้องต้นนั้นควรมุ่งเน้นเกี่ยวกับความถูกต้องของการใช้ภาษา (Accuracy) โดยสามารถแบ่งระดับการฝึกทักษะการพูดออกเป็น 2 ระดับ ดังนี้

1. ระดับเตรียมตัว เป็นการสอนให้พูดเลียนแบบตัวอย่าง เช่น การเลียนแบบประโยคที่ถูกตั้งจากผู้สอน หรือเครื่องเล่นเทปเสียง และการท่องจำประโยคพื้นฐานต่างๆ ในระดับนี้ ผู้เรียนจะต้องฟังและฝึกออกเสียงต่างๆ จนเกิดความคุ้นเคย (บำรุง โตรัตน์, 2524 : 62)

2. ระดับการแสดงออก เป็นระดับที่ผู้เรียนสามารถพูดแสดงความคิดเห็นของตนเองออกไปให้สอดคล้องกับสถานการณ์ต่างๆ ได้หลังจากที่สามารถจำคำและประโยคได้พอสมควร บทเรียนมักจะเป็นบทสนทนาหรือการเล่าเรื่องโดยแบ่งการสอนออกเป็นขั้นตอนต่างๆ ตามลำดับความง่ายไปหายาก (กรมวิชาการ, 2542 : 22)

นอกจากนั้นวีไลพร ธนสุวรรณ (2530 : 24) ได้ให้หลักการทั่วไปเกี่ยวกับการสอนพูดไว้ดังนี้

1. การพูดควรเริ่มจากการฝึกบทสนทนาสั้นๆ และประโยคแบบต่างๆ
2. หลังจากการสอนบทสนทนา ผู้สอนควรโยงเรื่องในบทสนทนาให้สัมพันธ์กับสถานการณ์จริง เช่น บทสนทนาเกี่ยวกับเรื่องอาชีพของผู้ปกครอง

3. กระตุ้นให้ผู้เรียนฝึกพูดและใช้ภาษาให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ สร้างความรู้สึกที่ดีแก่ผู้เรียน โดยการให้กำลังใจไม่ให้ผู้เรียนรู้สึกกลัวว่าจะพูดผิดหรืออายที่จะพูด

4. แก้อخطاءผิดพลาดในการออกเสียงหรือผิดหลักไวยากรณ์เฉพาะในระหว่างการฝึกเท่านั้นเมื่อถึงขั้นพูดโดยเสรีแล้วควรให้สามารถสื่อสารให้เข้าใจเท่านั้น

5. เลือกใช้เอกสารหรือวัสดุประกอบการสอนให้เหมาะสมกับระดับความสามารถของผู้เรียน ทั้งนี้การสอนพูดควรเริ่มจากง่ายไปหายาก จากนั้นเป็นการฝึกให้เล่าเรื่องโดยกำหนดหรือจัดให้มีสถานการณ์ขึ้นแล้วให้ผู้เรียนเล่าเรื่อง อาจเป็นการเล่าคนเดียวหรือผลัดการเล่าคนละประโยคก็ได้ โดยจุดมุ่งหมายปลายทางของการสอนพูด คือ ให้ผู้เรียนสามารถพูดได้อย่างถูกต้องและคล่องแคล่วเช่นเดียวกับเจ้าของภาษา

รูปแบบของกิจกรรมการฝึกทักษะการพูด

แสงระวี ดอนแก้วบัว (2558, หน้า 153-154) ได้กล่าวถึง กิจกรรมการฝึกทักษะการพูด 3 รูปแบบ ดังนี้

1. การฝึกพูดระดับกลไก (Mechanical Drills) เป็นการฝึกตามตัวแบบที่กำหนดไว้ในหลายลักษณะ เช่น

- พูดเปลี่ยนคำศัพท์ในประโยค (Multiple Substitution Drill)

我想吃汉堡包。

Wǒ xiǎng chī hàn bǎo bāo

ฉันอยากกิน แฮมเบอร์เกอร์

面包

miànbāo ขนมปัง

冰淇淋

bīngqílín ไอศกรีม

- พูดตั้งคำถามจากสถานการณ์ในประโยคบอกเล่า (Transformation Drill) เช่น

我爱你。

Wǒ ài nǐ

ฉันรักเธอ

我去学校。

Wǒ qù xuéxiào

ฉันไปโรงเรียน

你爱我吗?

nǐ ài wǒ ma

เธอรักฉันไหม

你去哪儿?

nǐ qù nǎr

เธอไปที่ไหน

- พูดถามตอบตามรูปแบบของประโยคที่กำหนดให้ (Yes/No Question-Answer Drill) เช่น

A: 你是不是学生? B: 是,我是学生。
 Nǐ shì bú shì xuésheng? shì, wǒ shì xué sheng
 เธอเป็นนักเรียนใช่ไหม? ใช่ ฉันเป็นนักเรียน

A: 这是不是你的书? B: 不是,那不是我的书。
 zhè shì bú shì nǐ de shū? búshì, nà bú shì wǒ de shū
 นี่คือนหนังสือของเธอใช่ไหม? ไม่ใช่ นั่นไม่ใช่หนังสือของฉัน

- พูดสร้างประโยคต่อเติมจากประโยคที่กำหนดให้ (Sentence Building) เช่น

我叫东东。 我是泰国人, 我今年十岁, 我是学生。
 Wǒjiàodōngdong, wǒshitàiguórén, wǒjīnniánshísuì wǒshìxuésheng
 ฉันชื่อตงตง ฉันเป็นคนไทย ปีนี้ฉันอายุ 10 ปี ฉันเป็นนักเรียน

- พูดคำศัพท์ สำนวนในประโยคที่ถูกลบไปทีละส่วน (Rub out and Remember) เช่น

笨 先飞。
 bèn niǎo xiān fēi
 คนไม่เก่งต้องบินก่อน อุบมาว่า คนไม่เก่งต้องลงมือก่อนคนอื่น
 种瓜得 种豆得 。
 Zhòng guā dé guā, zhòng dòu dé dòu
 ปลูกแตงได้แตง ปลูกถั่วได้ถั่ว อุบมาว่า ทำเช่นไรก็ได้ผลเช่นนั้น

- พูดเรียงประโยคจากบทสนทนา (Ordering dialogues) เช่น

A: 你想喝什么?
 Nǐ xiǎng hē shénme
 เธออยากดื่มอะไร

B:	我想	喝	水	shuǐ	น้ำ
	ฉันอยาก	ดื่ม	牛奶	niúniǎi	นม
			可乐	kělè	โค้ก

- พูดทายเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นในบทสนทนา (Predicting dialogue)

- พูดต่อเติมส่วนที่หายไปจากประโยค (Completing Sentences)

- พูดให้เพื่อนเขียนตามคำบอก (Split Dictation)

2. การฝึกพูดอย่างมีความหมาย (Meaningful Drills) เป็นการฝึกตามตัวแบบที่เน้นความหมาย

มากขึ้นมีหลายลักษณะ เช่น

- พูดสร้างประโยคเปรียบเทียบโดยใช้รูปภาพ

- พูดสร้างประโยคจากภาพที่กำหนดให้

- พูดเกี่ยวกับสถานการณ์ต่างๆ ในห้องเรียน

3. การฝึกพูดเพื่อการสื่อสาร (Communicative Drills) เป็นการฝึกเพื่อมุ่งเน้นการสื่อสารเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสร้างคำตอบ

ตามจินตนาการ เช่น

- พูดประโยคตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริง (Situation)

- พูดตามสถานการณ์ที่กำหนดให้ (Imaginary Situation)

- พูดบรรยายภาพหรือสถานการณ์แล้วให้เพื่อนวาดภาพตามที่ถูกพูด (Describe and Draw)

การพัฒนาทักษะการพูด

ในการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีพัฒนาการที่ดีเกี่ยวกับทักษะการพูด มีสิ่งสำคัญอย่างยิ่งประการหนึ่ง คือ ผู้สอนจะต้องพยายามสร้างบรรยากาศการเรียนการสอนที่เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสใช้ภาษามากที่สุดเท่าที่จะทำได้ โดยมีวิธีการดังต่อไปนี้ (กรมวิชาการ, 2542 : 21-22)

1. สร้างความเคยชินในการพูดภาษาจีนให้กับนักเรียน

1.1 ทุกครั้งที่เข้าชั้นเรียน ครูผู้สอนควรเริ่มทักทายเป็นภาษาจีนด้วยรูปประโยคง่ายๆ เพื่อเป็นการอุ่นเครื่องที่ดี เมื่อผู้เรียนสามารถโต้ตอบด้วยประโยคง่ายๆ ได้ จะมีกำลังใจทำให้กล้าแสดงออก กล้าพูดภาษาจีนโดยไม่รู้ตัว

A: 同学们好。 Tóngxué men hǎo สวัสดีนักเรียนทุกคน

B: 老师好。 Lǎoshī hǎo สวัสดีครับ/คะ คุณครู

1.2 เมื่อออกคำสั่งให้ผู้เรียนทำอะไรก็ตาม ผู้สอนควรเลือกใช้คำสั่งภาษาจีนง่ายๆ ที่เหมาะสมกับผู้เรียนเพื่อช่วยให้ผู้เรียนกล้าพูดได้มากยิ่งขึ้น

跟老师读 gēn lǎoshī dú อ่านตามครู

大家一起读 dàijiā yìqǐ dú ทุกคนอ่านพร้อมกัน

听懂了吗? Tīng dǒng le ma ฟังเข้าใจหรือยัง

1.3 ฝึกให้ผู้เรียนใช้คำ หรือ กลุ่มคำ หรือ ประโยคภาษาจีนที่จำเป็น

1. 你好	Nǐ hǎo	สวัสดี
2. 你好吗	Nǐ hǎo ma	คุณสบายดีไหม
3. 我很好	Wǒ hěn hǎo	ฉันสบายดี
4. 你叫什么名?	Nǐ jiào shénme míng?	คุณชื่ออะไร
5. 我叫宋安安。	Wǒ jiào Sòng ān'ān.	ฉันชื่อซ่งอันอัน
6. 我是泰国人。	Wǒ shì Tàiguó rén.	ฉันเป็นคนไทย
7. 你是哪儿国人?	Nǐ shì nǎr guó rén?	คุณเป็นคนชาติไหน
8. 你吃饭了吗?	Nǐ chī fàn le ma?	คุณทานข้าวแล้วหรือยัง
9. 我吃了。	Wǒ chī le.	ฉันทานแล้ว
10. 我爱你。	Wǒ ài nǐ.	ฉันรักเธอ
11. 你很可爱。	Nǐ hěn kě'ài.	คุณน่ารักจัง
12. 对不起。	Duìbùqǐ.	ขอโทษ
13. 谢谢	Xièxie.	ขอบคุณ
14. 没关系	Méiguānxi.	ไม่เป็นไร
15. 不客气	Bù kèqì.	ไม่ต้องเกรงใจ

รูปที่ 1 แสดงคำ หรือ กลุ่มคำ หรือ ประโยคภาษาจีน

2. สร้างความสนุกสนานเพลิดเพลิน

ผู้สอนควรเลือกรูปประโยคที่เหมาะสมกับผู้เรียน เลือกกิจกรรมการเรียนการสอนให้ดึงดูดความสนใจของผู้เรียน

3. สร้างความถูกต้องแม่นยำ

นอกจากการสร้างความรู้ความเข้าใจและสร้างความสนุกสนานแล้วสิ่งที่ผู้สอนมองข้ามไม่ได้ก็คือ ความถูกต้อง แม่นยำ ผู้สอนจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องไวยากรณ์ วิธีการออกเสียงและสำเนียง มีความรู้เรื่องคำศัพท์และการนำภาษาจีนไปใช้เป็นอย่างดี เพื่อเป็นรูปแบบที่ดีให้แก่ผู้เรียน

4. สร้างบรรยากาศ

ผู้สอนจะต้องรู้จักสร้างบรรยากาศเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจ มีการเคลื่อนไหว สนุกสนานเพื่อให้นักเรียนสนุกที่จะพูด ภาษาจีนไม่ต้องรอให้ผู้สอนบังคับ

5. สร้างความมั่นใจ

ผู้สอนต้องสร้างความมั่นใจให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน สร้างความเป็นกันเอง ให้คำชมเชยเมื่อผู้เรียนพูดได้ถูกต้อง ผู้สอนควรเลี่ยงบรรยากาศที่เคร่งเครียด เพื่อสร้างเจตคติที่ดีของผู้เรียนต่อการพูดภาษาจีน

แนวทางที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดทักษะการพูดภาษาจีนนั้น ผู้สอนจะต้องจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สามารถให้ผู้เรียนเกิดความเคยชินและมีโอกาสใช้ภาษาจีนในการพูดให้มากที่สุด เน้นบรรยากาศการเรียนการสอนที่สนุกสนาน ไม่ก่อให้เกิดความเครียดและในขณะที่เดียวกันผู้สอนจะต้องช่วยเหลือให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจในการใช้ภาษาจีนด้วย

การประเมินผลทักษะการพูด

การประเมินความสามารถด้านการพูดเพื่อการสื่อสารนั้น คือการวัดความสามารถโดยรวมของผู้เรียนในการนำภาษาไปใช้เพื่อการสื่อสาร เน้นที่ความสามารถของผู้เรียนที่จะสื่อสารในสถานการณ์เฉพาะ การจะวัดความสามารถมิใช่ดูจากความถูกต้องเกี่ยวกับภาษา แต่ควรวัดความสามารถผู้เรียนที่จะพูดหรือเขียนหรือเข้าใจข้อความได้ สามารถทำได้หลายวิธี เช่น การสัมภาษณ์ การเล่าเรื่อง หรือการแสดงบทบาทสมมติจากสถานการณ์ต่างๆ ที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับ อัจฉรา วงศ์โสธร (2544, ม.ป.ป.) กล่าวว่า การวัดผลและประเมินผลทักษะการฟังและการพูดอาจวัดรวมกันได้ในบางสถานการณ์ เช่น การวัดความสามารถในการสนทนาโดยใช้วิธีการวัดทางตรง คือให้นักเรียนออกมาสนทนากันโดยไม่มีการเตรียมบทสนทนาให้เป็นการล่วงหน้า ดังนั้น คู่สนทนาจะต้องใช้ความสามารถในการฟังเป็นพื้นฐานและใช้ความสามารถในการพูดเพื่อสนทนาสื่อความหมาย จากวิธีการต่างๆ เหล่านี้ ครูผู้สอนจะต้องเป็นผู้เลือกการทดสอบที่เหมาะสมกับระดับความสามารถของผู้เรียน และสอดคล้องกับแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูผู้สอน

นอกจากนี้ กาญจนา ปราบพาล (2532, หน้า 142-155) ได้สรุปแบบวัดความสามารถทางการพูดไว้ 3 ประการคือ การพูดคุย การสัมภาษณ์ และการแสดงบทบาทสมมติ นอกจากนี้ผู้สอนอาจใช้ข้อสอบประเภทเขียนตอบซึ่งสามารถวัดทางด้านทักษะสัมพันธ์ได้ด้วย แบบสังเกตกิจกรรมในชั้นเรียนอาจจะสังเกตนักเรียนเป็นรายบุคคล กลุ่มเล็ก หรือกลุ่มใหญ่ ได้โดยเน้นวัตถุประสงค์เชิงปฏิบัติ และมักใช้กับห้องเรียนที่มีขนาดเล็ก แบบสุดท้ายคือ ให้ผู้เรียนประเมินความสามารถของตนเอง ซึ่งการวัดผลด้วยวิธีนี้เป็นรูปแบบการวัดผลที่ทำให้นักเรียนไม่ตื่นตกใจ และเครียดเหมือนการวัดผลโดยการสอบ อย่างไรก็ตามการให้นักเรียนประเมินความสามารถของตนเอง ผู้สอนควรระวังในเรื่องของความเชื่อถือได้ของคำตอบ ดังนั้นผู้สอนไม่ควรใช้ข้อมูลจากด้านเดียวมาเป็นเกณฑ์ในการตัดสิน แต่ควรประเมินความสามารถของนักเรียนจากการสอบ การสังเกตและความเห็นของนักเรียนร่วมกัน ซึ่งในการประเมินผลทักษะการฟัง พูดภาษาจีน ครูผู้สอนสามารถทำการประเมินได้หลายวิธีทั้งการพูดคุย การสัมภาษณ์ การสังเกต การทำแบบทดสอบหรือการแสดงบทบาทสมมติ ฯลฯ แต่หลักการสำคัญของการประเมิน คือ ผู้สอนจะต้องเลือกการประเมินให้เหมาะสมกับระดับความสามารถของผู้เรียน สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีความหลากหลาย ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมและประเมินตนเอง เพื่อให้ผู้เรียนรู้ถึงจุดบกพร่องของตนเองเพื่อนำมาปรับปรุงพัฒนาตนเองให้ดียิ่งขึ้น

บทสรุป

อย่างไรก็ตามแนวทางการพัฒนาทักษะการพูดภาษาจีนเพื่อการสื่อสารเป้าหมายคือ ทำให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาเป้าหมายสื่อสารได้อย่างคล่องแคล่ว ผู้เรียนจะต้องมีความรู้ในเรื่องของโครงสร้างภาษา คำศัพท์ ไวยากรณ์และหน้าที่ของภาษาเป็นอย่างดี ทั้งนี้ผู้เรียนจะต้องเรียนรู้ในการเลือกใช้ภาษาให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่ใช้ในการสื่อสาร ตลอดจนบริบททางสังคมของผู้ร่วมสนทนาด้วย ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการพูดภาษาจีนควรเน้นความสามารถในการสื่อสารของผู้เรียนเป็นหลัก โดยผู้สอนจะต้องจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาจนเกิดความเคยชินและมีโอกาสใช้ภาษาจีนในการสนทนาให้มากที่สุด เน้นบรรยากาศการเรียนการสอนที่สนุกสนาน สร้างแรงจูงใจในการเรียนให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจในการใช้ภาษาจีน สอดแทรกความรู้ทางวัฒนธรรมเพื่อสร้างความเข้าใจในวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาเพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถสื่อสารภาษาได้ดีและใช้ภาษาได้อย่างถูกต้อง การสอนภาษาจีนเบื้องต้นควรเริ่มจากการสอนการฟังพูด การสอนฟังพูดเป็นการเลียนแบบลักษณะนิสัยในการพูดภาษาแรกมาใช้ในการเรียนภาษาจีน ผู้เรียนจะต้องเลียนแบบเสียงผู้สอนจนสามารถฟังเข้าใจแล้วจึงฝึกพูดตาม ผู้สอนใช้กิจกรรมที่หลากหลายเพื่อเพิ่มความสนใจ สอดแทรกวัฒนธรรมทางภาษาเพื่อให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์การเรียนรู้และได้ฝึกใช้ภาษาให้ใกล้เคียง

กับสถานการณ์จริงมากที่สุด เน้นให้มีการท้องจ้อบทสนทนา มีการฝึกสนทนาในรูปแบบประโยคจนผู้เรียนสามารถใช้ภาษาได้อย่างถูกต้อง โดยอัตโนมัติไม่ต้องหยุดคิด

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). *การสังเคราะห์รูปแบบการพัฒนาศักยภาพของเด็กไทย : ด้านทักษะการสื่อสาร*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ศาสนา.
- การประชุมวิชาการระดับชาติคุรุศาสตร์ ครั้งที่ 1. (2559). *การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่นสู่ประชาคมอาเซียน : ทิศทางใหม่ในศตวรรษที่ 21*. มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์.
- จตุรนต์ ฉายแสง. (2557). *แนวปฏิบัติการจัดการเรียนการสอนภาษาจีน ระดับอาชีวศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะด้านภาษาจีนแบบเข้มข้น*. เข้าถึง จาก <http://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID=36917&Key=news2>
- บำรุง โตรัตน์. (2524). *วิธีสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ*. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วิไลพร ธนสุวรรณ. (2530). *เกมประกอบการสอนภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา*. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- สุภัทรา อักษรนุเคราะห์ (2532). *การสอนทักษะทางภาษาและวัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุมิตรา อังวัฒนกุล. (2540). *วิธีสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- แสงระวี ดอนแก้วบัว. (2558). *ภาษาศาสตร์สำหรับครูสอนภาษาอังกฤษ*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อรุณี วิริยะจิตรา. (2532). *การเรียนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อักษรเจริญทัศน์
- อัจฉรา วงศ์โสธร. (ม.ป.ป.). *การวัดผลและประเมินผลวิชาภาษาอังกฤษ*. สืบค้นเมื่อ 23 พฤษภาคม 2560. จาก <http://www.teacher.ssru.ac.th/dasp/mod/resource/view.php?id=273>
- Eduzones. (ม.ป.ป.). *10 ภาษาที่มีคนใช้มากที่สุดในโลก (World's Top Languages)*. เข้าถึง จาก <http://th.interscholarship.com/tonsung/1440>.
- Byrne, D. (1976). *Teaching oral English*. London: Longman Group UK Ltd.
- Larsen. Freeman, D. (2000). *Techniques and Principles in Language Teaching*. 2nd Ed. Oxford: OUP.
- The National Capital Language Resource Center, Washington, DC. (2004). *The Essentials of Language Teaching*. Retrieved from <http://www.nclrc.org/essentials/speaking/spindex.html>
- Zhao, J. (2008). *汉语作为第二语言教学：理念与模式*. China Academic Journal Electronic Publishing House.
- Zhou, jian. (2007). *汉语作为第二语言教学概论*. 暨南大学教育论文发表. (2014). *少数民族学生汉语技能意识的培养*. Retrieved from <http://www.xzbu.com/9/view-4856084.html>